

Тринадесета Международна олимпиада по лингвистика

Благоевград (България), 20–24 юли 2015 г.

Задача за отборното състезание

Като пътувал из Южна Африка, на един турист му се наложило да попълни документ на езика северен сото. Въпреки че не знаел нито дума на този език, лесно се сетил какво означава това:

Nomoro ya phaspoto: ('номер на паспорт')

Aterese ya emeile: ('адрес на електронна поща')

Но не знаел какво означава това:

Leina, sefane:

Naga:

Letšatšikgweidi la matswalo:

Bong:

Batswadi:

Mma:

Tate:

Bana:

Mmala wa mahlo:

За съжаление нямало преводач на разположение, само тълковен речник на северен сото. Ето какво намерил в него туристът:

<i>mma</i>	<i>motswadi wa ka wa mosadi, yo a mpelegego</i>
<i>tate</i>	<i>monna yo a ntswetšego</i>
<i>bong</i>	<i>sepharologanyi seo se šupago gore motho goba phoofolo ke monna goba mosadi</i>
<i>matswalo</i>	<i>letšatši le kgwedi tšeo motho a belegilwego ka tšona</i>
<i>naga</i>	<i>lefase leo le arotšwego la go ba le batho ba bantši, leo le nago le mmušo wo o lego ka fase ga taolo ya presitente le bathuši ba gagwe; naga e šomiša tšhelete ya go fapana le ya dinaga tše dingwe</i>
<i>mmala</i>	<i>ponagalo ya selo yeo gantši e ka tšwelelago gabotse ge e le mosegare ka lebaka la mahlasedi a letšatši, selo seo se ka bonagala e le se se hubedu, tala, tšhweu bjalobjalo</i>
<i>mahlo</i>	<i>dikgokolwana tše pedi tša bošweu le boso tšeo di lego sefahlegong ka godimo ga nko, di šoma go lebelela le go bona</i>

Отначало това не помогнало особено. Като поразлистил речника обаче, туристът прочел още няколко речникови статии:

Basotho	<i>batho ba Afrika Borwa bao setlogong sa bona ba tšwago nageng ya Lesotho, bao ba bolelago Sesotho sa Borwa bjalo ka polelo yeo ba e antšego letsweleng</i>
beke	<i>lebaka la go bopša ke matšatši a šupago</i>
bona	<i>go diriša mahlo go lebelela</i>
iri	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotso ye masometshela</i>
kgwedi	<i>lebaka le le bopšago ke dibeke tše nne go iša go tše hlano</i>
leina	<i>lentšu goba sehlopha sa mantšu seo se fiwago le go relwa motho gomme a bitšwa ka lona</i>
lekgolo	<i>nomoro ye kgolo ya go bopša ke masome a lesome</i>
lesome	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago senyane, ya go bopša ke ge go hlakanywa senyane le tee</i>
letšatši	<ol style="list-style-type: none"><i>1. lebaka la nako la go bopša ke diiri tše masomepedinne</i><i>2. polanete ye kgolokgolo ya nkgokolo ya mahlasedi a phišo ye ntši selemo, yeo e rotogago bohlabela mesong ya phatša leratadima go ya bodikela, ge e se gona e ba leswiswi</i>
metsotso	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotswana ye masometshela</i>
monna	<i>motho wa bong bja botona</i>
monwana	<i>setho sa mmele seo se lego seatleng goba leotong, sa dinokonoko sa go otlologa, gantši se šoma go swara</i>
morwa	<i>ngwana wa mošemane</i>
morwedi	<i>ngwana wa mosetsana</i>
mosadi	<i>motho wa bong bja botshadi</i>
mošemane	<i>ngwana wa bong bja botona</i>
mosetsana	<i>ngwana wa bong bja botshadi</i>
motswadi	<i>mosadi goba monna yo a nago le ngwana goba bana</i>
ngwaga	<i>lebaka la dikgwedi tše lesomepedi</i>
ngwedi	<i>selo sa nkgokolo seo se bonagalago bošego leratadimeng seo se tlišago seedi se segolo lefaseng, se hlatha mabaka a kgwedi</i>
nkgokolo	<i>sebopego sa go raretša seo se swanago le kgwele ya maoto, kenywa ya tamati, namune, bjalobjalo</i>
nne	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tharo, ya go bopša ke ge go hlakanywa tharo le tee</i>
pedi	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tee, ya go bopša ke ge go hlakanywa tee le tee</i>
seatla	<i>setho sa mmele seo se lego mafelelong a letsogo sa mphaphathi sa menwana, se šoma go swara</i>
sefane	<i>leina le tee leo maloko ka moka a lapa a le šomišago</i>
šupa	<ol style="list-style-type: none"><i>1. go emišetša letsogo pejana mola monwana o lebile pele ka nepo ya gore motho a bone seo se nepiwago goba seo go bolelwago ka sona</i><i>2. nomoro ye nnyane ye e fetago tshela, ya go bopša ke ge go hlakanywa tshela le tee</i>
tšhelete	<i>silibera le koporo tša nkgokolo goba pampiri yeo e ngwadilwego ya khutlonne, yeo e šomišwago go reka dilo, yeo e lego bohlokwa kudu ekonoming ya naga</i>

След това могъл да попълни всичко.

Тогава туристът се заинтересувал от северен сото и открил, че сега може да разбере още някои тълкувания:

<i>koko</i>	<i>BONA makgolo, rakgolo</i>
<i>makgolo</i>	<i>mmagotate goba mmagomma</i>
<i>rakgolo</i>	<i>tatagotate goba tatagomma</i>
<i>setlogolo</i>	<i>ngwana wa ngwanake</i>
<i>kgaetšedi</i>	<i>ngwana wa batswadi ba ka wa mosetsana goba wa mosadi</i>
<i>moratho</i>	<i>ngwana wa mmago, e ka ba wa mosetsana goba mošemane</i>

- (a) След като туристът попълнил всичко, чиновникът, който приел документите, му казал нещо като „*Šupa ka monwana šupa*“. Отначало туристът не разбрал какво се иска от него. Но когато му показали, той разбрал връзката между двете значения на думата *šupa*. Обяснете каква е връзката.
- (b) Как е обяснено *tharo* в този речник?
- (c) Какво можете да кажете за произхода на думата *lekgolo*?
- (d) Съставете двуезичен речник (северен сото — български) и граматика на северен сото, толкова пълни, колкото позволява даденото в тази отборна задача.

⚠ Езикът северен сото е от групата банту на нигеро-конгоанското семейство. Той е един от 11-те официални езика на Южноафриканската република, където е роден език на около 4,6 милиона души. —Борис Иомдин

Български текст: Милена Венева, Иван Держански.

Наслука!